

Osnovna šola Hudinja

URBANIZACIJA CELJA NA OBMOČJE ZGORNJE HUDINJE

Avtorji:

**Vid Kovač, 8.b
Rok Krajšek, 8.b
Maša Lapornik, 8.b**

Mentor:

Sandi Šarman, prof. zgod. in geog.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2007

Urbanizacija Celja na območje Zgornje Hudinje

Osnovna šola Hudinja

URBANIZACIJA CELJA NA OBMOČJE ZGORNJE HUDINJE

Avtorji:

Vid Kovač, 8.b
Rok Krajšek, 8.b
Maša Lapornik, 8.b

Mentor:

Sandi Šarman, prof. zgod. in geog.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2007

VSEBINA

	Stran:
POVZETEK	4
1. UVOD	5
1.1. Namen raziskovalne naloge	5
1.2. Hipoteze	5
1.3. Uporabljene metode dela	6
2. TEORETIČNI DEL NALOGE	7
2.1. Opredelitev obravnavanih pojmov	7
2.2. Lega obravnavanega območja	8
2.3. Spremembe v upravni razdelitvi po letu 1945	9
3. OSREDNJI DEL NALOGE	10
3.1. Spremembe števila prebivalcev na območju Zgomje Hudinje	11
3.2. Starost stavb na območju Zgornje Hudinje	13
3.3. Urbanizacija Celja na območje Zgornje Hudinje	15
3.3.1. Obdobje pred letom 1945	15
3.3.2. Obdobje med letoma 1945 in 1961	17
3.3.3. Obdobje med letoma 1961 in 1971	20
3.3.4. Obdobje med letoma 1971 in 1981	23
3.3.5. Obdobje po letu 1981	26
4. ZAKLJUČEK	28
5. SEZNAM TABEL, GRAFIKONOV, SLIK, FOTOGRAFIJ IN ZEMLJEVIDOV	29
5.1. Seznam tabel	29
5.2. Seznam grafikonov	29
5.3. Seznam slik	29
5.4. Seznam fotografij	29
5.5. Seznam zemljevidov	29
6. UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA	30
6.1. Viri	30
6.2. Literatura	30
6.3. Kartografsko gradivo	31
ZAHVALA	32

POVZETEK

V raziskovalni nalogi smo proučevali širjenje mesta Celja proti severu, natančneje na območje Zgornje Hudinje. Pri delu smo uporabili dosegljive statistične, fotografske, časopisne in kartografske vire, ki pa jih je za obravnavano tematiko presenetljivo malo.

Glavno obdobje urbanizacije Celja na območje Zgornje Hudinje so šestdeseta in sedemdeseta leta 20. stoletja. V tem času so bile izgrajene vse stolpnice in bloki ter številne samostojne in vrstne stanovanjske hiše. Temu je sledila tudi hitra rast števila prebivalcev ter razvoj storitvenih dejavnosti.

Okrog leta 1980 je Zgornja Hudinja že dobila današnjo podobo. Po tem letu je bila obsežnejša stanovanjska gradnja zaključena in število prebivalcev je začelo postopoma upadati.

Zgornja Hudinja je tako v dobrih dvajsetih letih popolnoma spremenila svojo podobo. Iz manjše vasi v bližini Celja je nastalo eno večjih stanovanjskih območij v mestu.

1. UVOD

Urbanizacija Celja je tema, s katero se je v preteklih letih ukvarjalo precej avtorjev. Z vidika urbanističnega planiranja je to problematiko proučeval Miran Gajšek, ki je v svojih prispevkih opozarjal predvsem na temeljne urbanistične akte, ki so pomenili temelj za prostorsko širitev mesta. Precej prispevkov o povojnem razvoju Celja so objavili nekateri zgodovinarji, med katerimi velja še posebej omeniti mag. Branka Goropevška.

O urbanizaciji Celja ali njegovih posameznih predelov je bilo napisanih tudi nekaj raziskovalnih in diplomskih nalog, vendar pa so se avtorji teh prispevkov ponavadi lotevali širjenja Celja kot celote. O rasti mesta na območje Hudinje pa je bilo do sedaj napisanega zelo malo ali skoraj nič in zato smo se tega lotili mi.

1.1 NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE

Namen raziskovalne naloge je bil raziskati urbanizacijo Celja s posebnim poudarkom na območju Zgornje Hudinje. Pri tem nas je zanimal tako časovni okvir urbanizacije, kot tudi prostorski vidik širjenja mesta.

Ugotoviti smo želeli, v katerih letih se je ta del Celja najhitreje prostorsko širil in kako je temu sledila rast števila prebivalcev. Zanimalo nas je tudi, kako so na širjenje mesta gledali domačini in koliko so o tempisali časopisi.

Ker je najočitnejša posledica urbanizacije gradnja novih stanovanjskih objektov, nas je zanimalo tudi v katerih letih se je zgradilo največ blokov, stolpnic in hiš na območju Zgornje Hudinje.

1.2. HIPOTEZE

Na začetku raziskovalnega dela smo postavili naslednje hipoteze:

- Urbanizacija Celja na območje Zgornje Hudinje je bila najbolj intenzivna v sedemdesetih letih dvajsetega stoletja.
- V tem obdobju je število prebivalcev na območju Zgornje Hudinje najhitreje naraščalo.
- Prostorsko širjenje naselja (gradnja blokov in stolpnic) je bilo v tem obdobju najbolj intenzivno.
- Po letu 1990 je urbanizacija Celja na območje Zgornje Hudinje končana.

1.3. UPORABLJENE METODE DELA

Pri raziskovalnem delu smo uporabili naslednje metode dela:

- metoda dela z literaturo,
- analiza zgodovinskih virov,
- analiza statističnih podatkov,
- terensko delo in kartiranje.

Metoda dela z literaturo

Ena poglavitnih metod raziskovalnega dela je iskanje in uporaba obstoječe literature. V naši raziskovalni nalogi smo potrebovali literaturo predvsem za opredelitev obravnavanih pojmov v zvezi s tematiko, ki smo jo proučevali. Največ literature smo našli v Osrednji knjižnici Celje, nekaj pa tudi na Oddelku za domoznanstvo te knjižnice in v šolski knjižnici na OŠ Hudinja. Pomemben vir podatkov je bil tudi internet.

Analiza zgodovinskih virov

Ker je urbanizacija potekala v obdobju po drugi svetovni vojni, smo želeli poiskati tudi čim več virov iz tega obdobja. V Muzeju novejše zgodovine Celje smo brskali po slikovnem in fotografskem gradivu iz tega obdobja, na domoznanskem oddelku Osrednje knjižnice pa smo s pomočjo mikrofilma prebrskali več letnikov revije Celjski tednik in skušali ugotoviti kaj in koliko se je o urbanizaciji Celja pisalo v takratnem časopisju.

Analiza statističnih podatkov

Pri našem delu smo potrebovali veliko statističnih podatkov. Gre predvsem za podatke o številu prebivalcev v mestu Celje in naselju Zgornja Hudinja ter na območju mestne četrti Hudinja za obdobje po drugi svetovni vojni. Te podatke so nam posredovali na Statističnem uradu RS v Ljubljani, nekaj pa smo jih našli tudi na internetnih straneh tega urada.

Terensko delo

Da naša raziskovalna naloga ne bi temeljila le na literaturi in virih, smo se odločili tudi za terensko delo. S terenskim delom smo želeli predvsem spoznati območje proučevanja, hkrati pa smo kartirali starost stavb. Na osnovi temeljnega topografskega načrta v merilu 1:500 (TTN) smo izdelali karto starosti stavb na Zgornji Hudinji.

2. TEORETIČNI DEL NALOGE

2.1. OPREDELITEV OBRAVNAVANIH POJMOV

V nalogi smo se lotili raziskovanja s področja geografije prebivalstva in geografije naselij. Številni pojmi, ki jih omenjamo v nalogi, so precej težki in strokovni, zato smo se odločili, da jih v tem poglavju na kratko opredelimo. Pri tem smo si največ pomagali z leksikoni, enciklopedijami, učbeniki in internetom.

V Enciklopediji Slovenije je pojem **naselje** opredeljen kot skupina stalno ali občasno naseljenih bivališč. Po slovenski zakonodaji je naselje gručasta ali raztresena skupina hiš, ki sestavljajo naseljeno geografsko enoto s skupnim imenom in sklenjenim oštevilčenjem (Enciklopedija Slovenije, 1993).

Urbanizacija opredeljujemo kot širjenje in razvoj mest ter kot rast mestnega prebivalstva oziroma mestnih oblik življenja (navade, demografske sestave prebivalstva, drugačnem medsebojnem komuniciranju, oblikovanju novih socialnih skupin, večji mobilnosti družbe, itd.). Pokrajina v mestu se loči od podeželske v gostejši pozidavi, tipu hiš, boljši komunalni opremljenosti, gostejšem prometu ter prisotnosti in prepletenosti mnogih neagrarnih in storitvenih dejavnosti (Bračič, Lah, Vrišer, 1983; Vrišer, 1984). Vendar se z gospodarskim razvojem in dvigom življenjskega standarda te posebnosti širijo na podeželje, zato se nekoč ostre meje in razlike med urbano in ruralno sredino zabrišejo (Bračič, Lah, Vrišer, 1983; Vrišer, 1984).

Suburbanizacija pa je opredeljena kot širjenje mestnih gradenj v okolici zaradi možnosti nakupa zazidanih parcel, ugodnih cen zemljišča ipd., in širjenje urbanizacijskega pritiska na podeželski prostor. Ta proces je značilen v zadnjih letih v nekaterih večjih mestih (Veliki splošni leksikon, 1998).

V leksikonu Geografija pa je **suburbanizacija** preprosteje opredeljena kot seljenje prebivalstva, mestnih dejavnosti in ustanov iz mestnih središč v mestno okolico (leksikon Geografija, 2001).

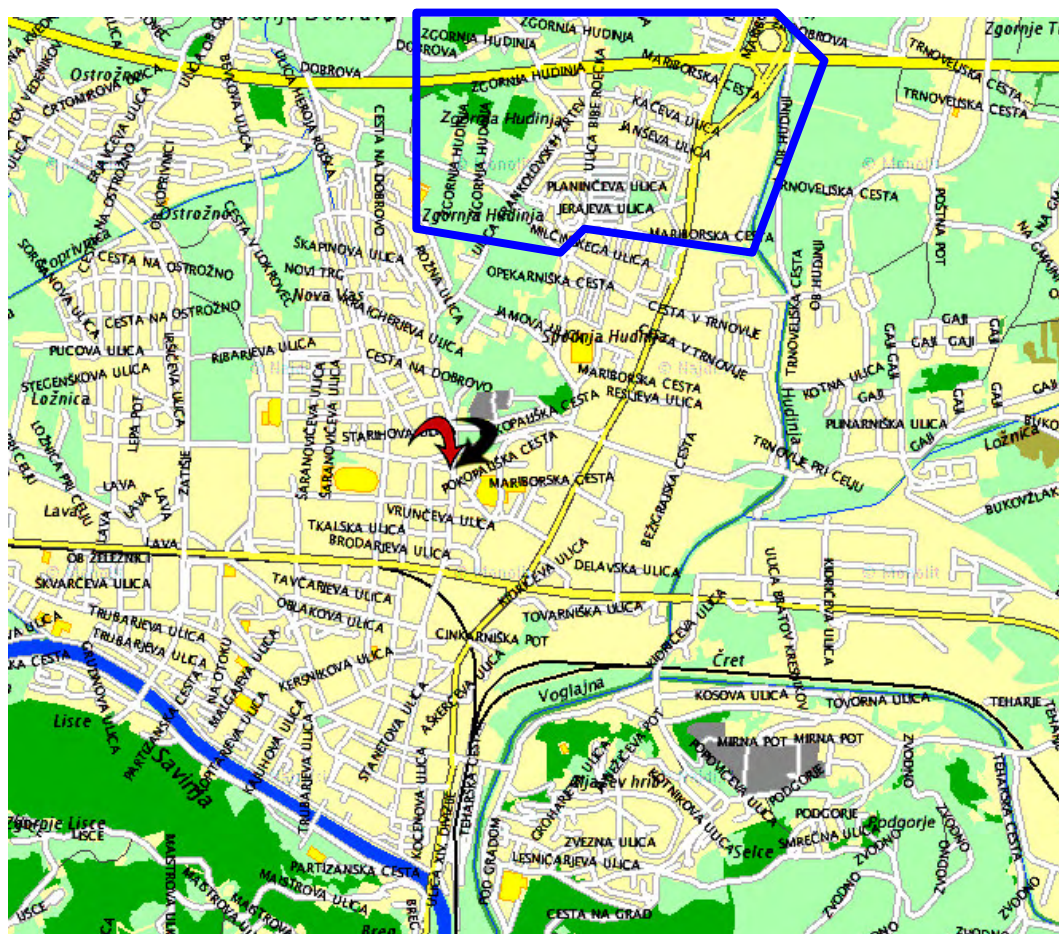
2.2. LEGA OBRAVNAVANEGA OBMOČJA

V raziskovalni nalogi smo proučevali širjenje Celja proti severu. To območje danes leži v okviru mestne četrti Hudinja. Mestna četrt Hudinja je ena izmed desetih mestnih četrti v mestu Celje. Leži na severu mesta in meji na jugu na mestno četrt Gaberje, na zahodu na krajevno skupnost Ostrožno, na vzhodu na krajevno skupnost Trnovlje pri Celju in na severu na krajevno skupnost Škofja vas.

Mestna četrt Hudinja danes obsega približno 200 hektarjev in zavzema naselje Lahovna in del mesta Celje imenovan Zgornja Hudinja. Zanimivo pa je, da Spodnja Hudinja ne pripada MČ Hudinja ampak MČ Gaberje.

Pri našem delu smo se tako osredotočili na urbanizacijo Celja na območje Zgornje Hudinje.

Zemljevid 1: Lega Zgornje Hudinje v Celju

Vir: www.najdi.si/zemljevidi

V tem poglavju bi radi opozorili tudi na določeno zmedo pri uporabi pojmov Hudinja in Zgomja Hudinja. Pojem Hudinja se na splošno uporablja za območje v severnem delu Celja, kjer sta mestna predela Spodnja in Zgornja Hudinja. Spodnja Hudinja leži bližje središču mesta in je bila Celju formalno v celoti priključena že pred letom 1971. Zgornja Hudinja pa je bila sprva podeželsko naselje. Leta 1964 je bil priključen Celju del tega naselja, v celoti pa šele po letu 1971. Danes je tako celotna Zgornja Hudinja del mesta Celje.

Zanimivo pa je, da domačini še danes pod pojmom Zgornja Hudinja razumejo predvsem predel severno od avtoceste, kjer je bilo nekoč središče podeželskega naselja.

2.3. SPREMEMBE V UPRAVNI RAZDELITVI PO LETU 1945

Območje današnje mestne četrti Hudinja je v preteklosti pripadalo različnim upravnim enotam. Pred drugo svetovno vojno sta bili naselji Zgornja Hudinja in Spodnja Hudinja dve samostojni naselji v okviru mestne občine Celje.

Po drugi svetovni vojni so se meje upravnih enot zelo pogosti menjale. Tako je bil leta 1954 ustanovljen okraj Celje, leta 1958 pa občina Celje, ki je obsegala 230 km². Leta 1994 pa se je ta občina razdelila na štiri nove občine, med njimi tudi na mestno občino Celje, ki zavzema 95 km².

Do leta 1964 sta bili naselji Spodnja Hudinja in Zgornja Hudinja ločeni od Celja. Leta 1964 pa sta dela obeh naselij priključena Celju. V popisu prebivalstva, ki je bil izveden leta 1971, je Spodnja Hudinja že v celoti priključena Celju, Zgornja Hudinja pa le delno. V Krajevnem leksikonu Slovenije iz leta 1976 sta dela naselij Spodnja in Zgornja Hudinja še vedno obravnavani ločeno od mesta Celje (Krajevni leksikon Slovenije, Ljubljana 1976).

Ob razdelitvi občine Celje na krajevne skupnosti je bilo obravnavano območje najprej v okviru KS Gaberje – Hudinja, leta 1977 pa je bil izveden referendum na katerem so se krajani odločili za samostojno KS Hudinja (Kronika mestne četrti Hudinja, 1978).

Leta 1999 je prišlo do preimenovanja iz KS Hudinja v MČ Hudinja, obseg in meje pa se niso spremenile.

3. OSREDNJIDEL NALOGE

Pri raziskovanju urbanizacije Celja na območje Zgornje Hudinje smo se opirali predvsem na tri vrste virov:

- statistični podatki o številu prebivalcev na območju Celja in Hudinje,
- zemljevidi Celja,
- časopisno, slikovno in fotografsko gradivo.

Eden izmed zahtevnejših delov našega raziskovanja je bil pridobitev podatkov o številu prebivalcev za območje Zgornje Hudinje. Za obdobje do leta 1971 ni težav, saj je bila takrat Zgornja Hudinja samostojno naselje. Za obdobje med letoma 1964 in 1981 ni mogoče dobiti zanesljivih podatkov o številu prebivalcev na območju Zgornje Hudinje, saj je bil leta 1964 del Zgornje Hudinje priključen mestu Celje.

Po letu 1981 pa smo s pomočjo Statističnega urada pridobili podatke za krajevno skupnost oziroma mestno četrt. Ker pa mestna četrt Hudinja poleg območja Zgornje Hudinje obsega tudi naselje Lahovna, smo od celotnega števila prebivalcev v mestni četrti odšteli število prebivalcev Lahovne.

V veliko pomoč pri raziskovanju so nam bili zemljevidi mesta Celja, ki jih je za obdobje po drugi svetovni vojni kar precej. Največ smo jih dobili v domoznanskem oddelku osrednje celjske knjižnice, nekaj pa jih je bilo objavljenih v različnih publikacijah. Ker so nekateri zemljevidi zelo velikega formata, vseh v naši nalogi nismo objavili.

Kljub temu, da je bila urbanizacija Celja na območje Zgornje Hudinje zelo intenzivna, pa je časopisnega, slikovnega in fotografskega gradiva presenetljivo malo. Prav zanimivo je, koliko časopisnih člankov je bilo napisanih o gradnji Otoka in nekaterih drugih predelih Celja, o Hudinji pa je dokumentiranega zelo malo. Tudi nekateri zgodovinarji v Muzeju novejših zgodovine Celje so bili presenečeni, ko so skupaj z nami ugotovili, kako malo fotografij o gradnji stanovanjske soseske na Zgornji Hudinji je ohranjenih. Tudi v Zgodovinskem arhivu Celje virov o obravnavani tematiki nimajo.

3.1. SPREMEMBE ŠTEVILA PREBIVALCEV NA OBMOČJU ZGORNJE HUDINJE

Kot smo omenili že v zgornjem poglavju, je bila glavna težava pri raziskovanju števila prebivalcev na območju Zgornje Hudinje primerljivost podatkov v različnih obdobjih. Tako za leta 1948, 1953 in 1961 obstajajo podatki za naselje Zgornja Hudinja. Za leto 1971 realnega podatka ne moremo dobiti, saj je bil del naselja priključen mestu Celje. Za leta 1981, 1991, 2002 in 2005 pa imamo podatke za KS Hudinja oz. MČ Hudinja. Od teh podatkov smo le odšteli število prebivalcev na Lahovni in tako dobili število prebivalcev na Zgornji Hudinji.

Te podatke nam prikazuje spodnje tabela.

Tabela 1: Število prebivalcev na območju Zgornje Hudinje med letoma 1937 in 2005.

Leto	Število prebivalcev
1937	478
1948	734
1953	1085
1961	1066
1971	361*
1981	3047
1991	2997
2002	2868
2005	2619

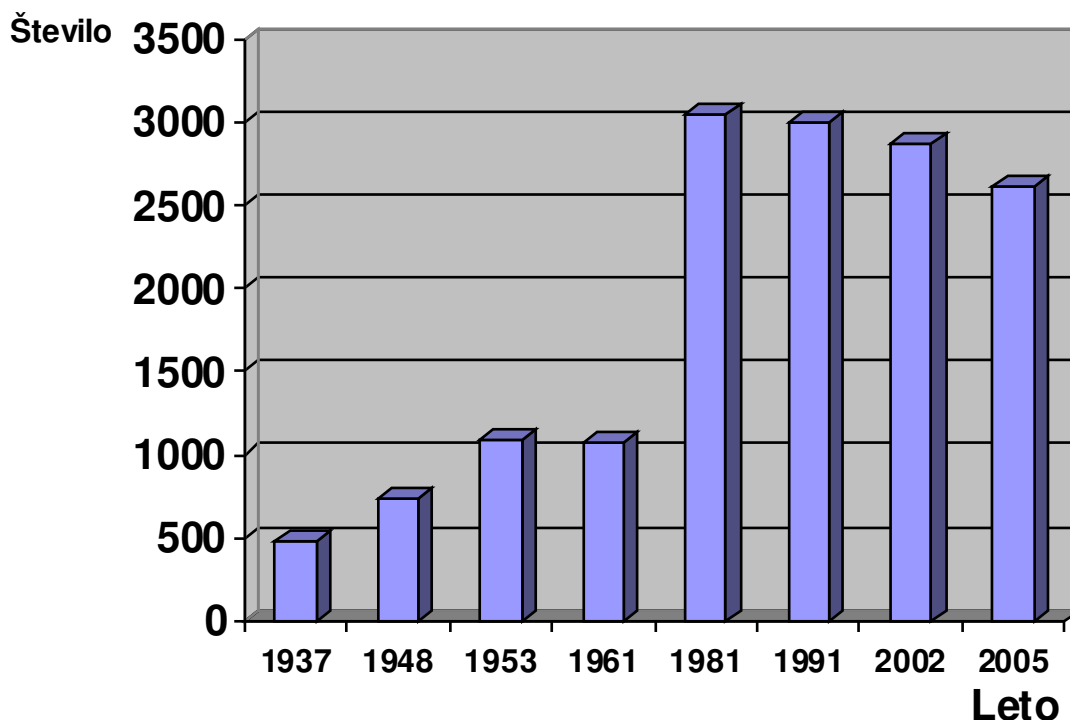
*del naselja je bil leta 1964 priključen Celju, zato so podatki neprimerljivi

(vir podatkov: Popisi prebivalstva za leta 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991, 2002; podatke za leto 2005 nam je posredoval Statistični urad RS, za leto 1937 pa so podatki iz Krajevnega leksikona Dravske banovine)

Urbanizacija Celja na območje Zgornje Hudinje

Na osnovi statističnih podatkov smo izdelali spodnji grafikon.

Grafikon 1: Število prebivalcev na območju Zgornje Hudinje med letoma 1937 in 2005.

Iz grafikona lahko razberemo, da je do največje rasti prebivalcev prišlo med letoma 1961 in 1981. Žal nimamo ustreznega podatka za leto 1971, s pomočjo katerega bi lahko ugotovili, ali je bila rast večja v 60-ih ali v 70-ih letih. Vsekakor pa lahko rečemo, da je bila urbanizacija do leta 1981 v glavnem zaključena, saj po tem letu število prebivalcev na območju Zgornje Hudinje počasi, a vztrajno upada.

Naše druge hipoteze o hitri rasti števila prebivalcev v 70-ih letih tako zaradi neobstoječih podatkov ne moremo zanesljivo potrditi. Ostaja pa dejstvo, da je število prebivalcev Zgornje Hudinje med letoma 1961 in 1981 naraslo za celih 286 % in zato lahko to obdobje označimo za obdobje intenzivne urbanizacije.

3.2. STAROST STAVB NA OBMOČJU ZGORNJE HUDINJE

Da bi si lažje ustvarili sliko o prostorskem širjenju Celja na območje Zgornje Hudinje, smo se odločili, da bomo raziskali tudi starost stavb na tem območju. Meseca decembra smo prehodili celotno obravnavano območje in spraševali stanovalce po starosti njihovih stavb. Pri stolpnicaх smo starost stavb določili s pomočjo tablic pri vhodnih vratih, kjer je napisana letnica izgradnje. Takšne tablice imajo tudi nekatere hiše, pri drugih pa so nam lastniki prijazno posredovali podatke.

Kot zanimivost lahko omenimo še to, da je naše delo potekalo v času popisa nepremičnin in je večina stanovalcev te podatke imela že pripravljene. Tam, kjer stanovalcev ni bilo doma, so nam pogosto pomagali sosede, veliko podatkov pa so nam posredovali tudi učenci in učitelji naše šole, ki živijo na tem območju.

Na osnovi našega terenskega dela je nastala karta, na kateri smo z različnimi barvami označili starosti stavb na Zgornji Hudinji. Kot osnova nam je služil TTN v merilu 1:5000, ki so nam ga posredovali na Geodetski upravi Republike Slovenije v Celju.

Zemljevid 2: Starost stavb na območju Zgornje Hudinje

Izdelana karta seveda ni popolnoma zanesljiva (podatki za nekatere stavbe manjkajo, večina podatkov temelji na ustnih virih stanovalcev), vendar z njeno pomočjo lahko ugotovimo naslednje:

- pred letom 1945 je bil poseljen predvsem predel severno od današnje avtoceste, torej nekdanje središče Zgomje Hudinje. Na tem območju smo našli največ starih stavb, nekatere so tudi starejše od sto let. Zanimivo je, da je na tem območju še danes veliko gospodarskih poslopij, kar kaže na to, da se tu še danes precej ljudi ukvarja s kmetijstvom. Drugo območje starih hiš je ob Mariborski cesti. Gre za vile, ki so jih gradili pred drugo svetovno vojno ob glavni prometnici, ki je povezovala Celje in Vojnik.
- V obdobju takoj po drugi svetovni vojni (1945 – 1959) se ni veliko gradilo, saj je hiš iz tega obdobja zelo malo. Izstopa gradnja današnje OŠ Hudinja.
- Veliko stavb je bilo zgrajenih v 60-ih letih. Gre predvsem za individualne in vrstne hiše na manjši vzpetini zahodno od Prijateljeve ulice. Po pripovedovanju ljudi so tu najprej gradili zato, ker je bil nižinski del okoli osnovne šole zamočvirjen in za gradnjo manj primeren. Kljub temu so konec 60-ih let zgradili samski dom in 5 stolpičev ob Ulici Frankolovskih žrtev.
- Največ stavb je bilo zgrajenih v prvi polovici 70-ih let. Med letoma 1970 in 1972 je bila zgrajena velika večina vrstnih hiš v osrednjem delu med osnovno šolo in avtocesto. Poleg vrstnih hiš so bile v tem obdobju zgrajene tudi stolpnice ob Ulici Frankolovskih žrtev.
- Stavb, ki bi bile zgrajene po letu 1980 je malo. Največ jih je na območju ob Skaletovi ulici. Stavb, ki bi bile mlajše od 15 let je zelo malo, najdemo pa jih na območju severno od avtoceste. Po pripovedovanju domačinov so te hiše zgradili kot nadomestek za starejše, ki so jih podrli.

Na osnovi naših ugotovitev lahko potrdimo našo tretjo hipotezo. Gradnja blokov in stolpnic, pa tudi individualnih hiš je bila dejansko najbolj intenzivna med letoma 1966 in 1975.

3.3. URBANIZACIJA CELJA NA OBMOČJE ZGORNJE HUDINJE

3.3.1. OBDOBJE PRED LETOM 1945

Do 20. stoletja se mesto Celje ni pretirano širilo, saj je v mestu konec 19. stoletja živelo manj kot 6000 prebivalcev. Do leta 1935 je okolica mesta pripadala samostojni občini Celje - okolica, ki pa je »obsegala tudi nekaj docela ali vsaj pretežno ruralnih vasi« (Melik, 1957).

Po drugi svetovni vojni pa se je mesto začelo močneje širiti predvsem ob prometnicah proti Vojniku, Laškemu in Žalcu. Ker je bil domala ves prostor v mestni občini zazidan, se je »moglo Celje širiti le v predmestja« (Melik, 1957).

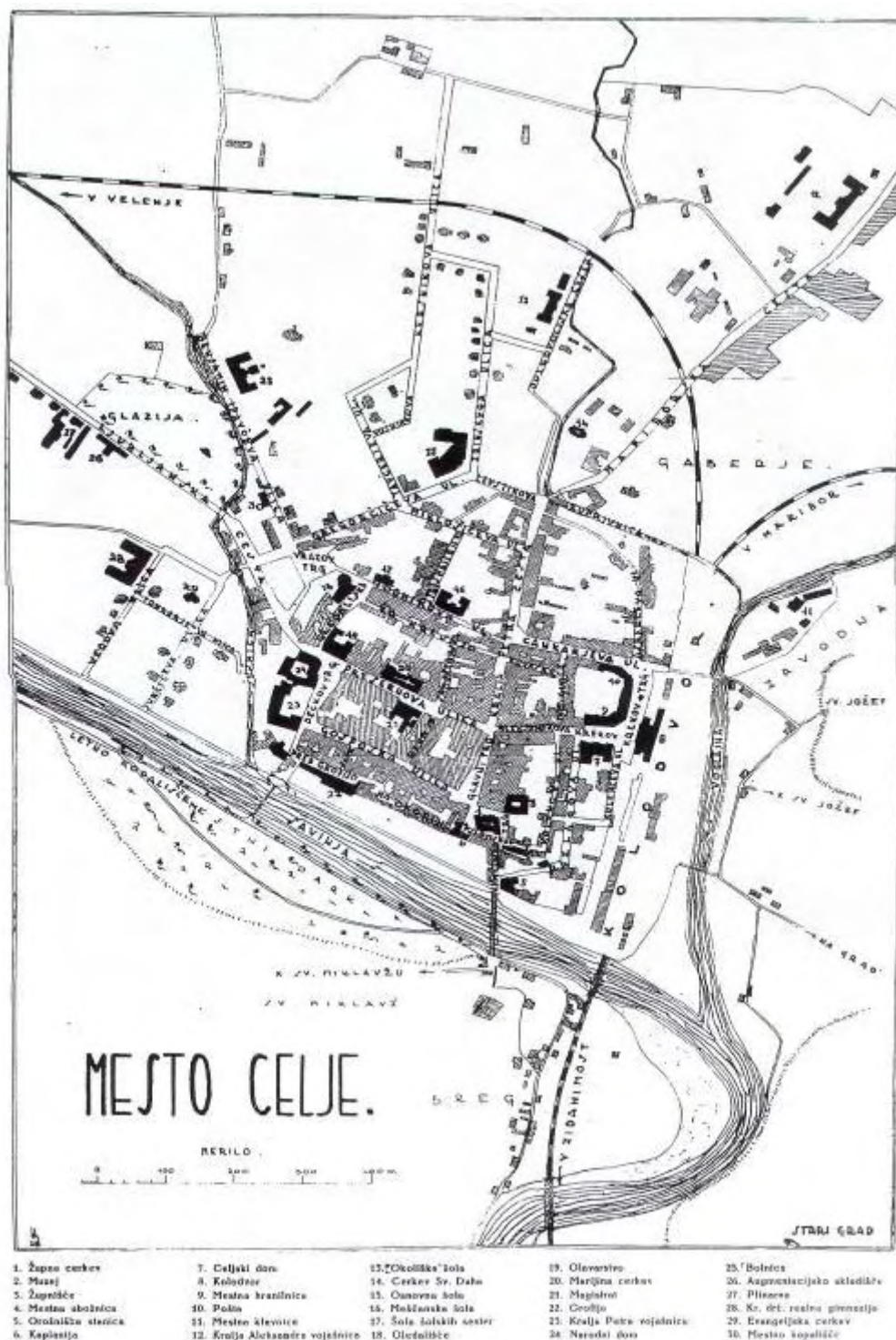
Naselje Zgornja Hudinja se prvič omenja v zgodovini leta 1245, »ko je tu Henrik iz Rogatca podaril žičkim kartuzijancem tri kmetije« (Krajevni leksikon Dravske banovine, 1937).

Krajevni leksikon Dravske banovine iz leta 1937 o naselju Zgornja Hudinja pravi, »da ima 478 prebivalcev in 100 hiš. Leži v ravnini na desni strani potoka Hudinje kraj državne ceste Celje – Vojnik in v njeni bližini. Gre za pretežno kmetijsko vas, vendar precej tovarniških delavcev in obrtnikov« (Krajevni leksikon Dravske banovine, 1937).

Iz tega opisa lahko vidimo, da Zgornja Hudinja zaradi svoje lege v bližini Celja že v času pred drugo svetovno vojno ni bila popolnoma agrarno naselje.

Mesto Celje in okolico v letu nam kaže tudi zemljevid mesta Celje v merilu 1:14 400 iz leta 1928. Iz njega vidimo, da se je Celje že pričelo širiti ob Mariborski cesti (Gaberje). Zgornje Hudinje na tem zemljevidu ni, saj mestu v tem času še ni pripadala.

Zemljevid 3: Mesto Celje leta 1928

(Vir: Goropevšek B.: Pogled v urbanistični razvoj Celja, Zgodovinski arhiv Celje, 2004.)

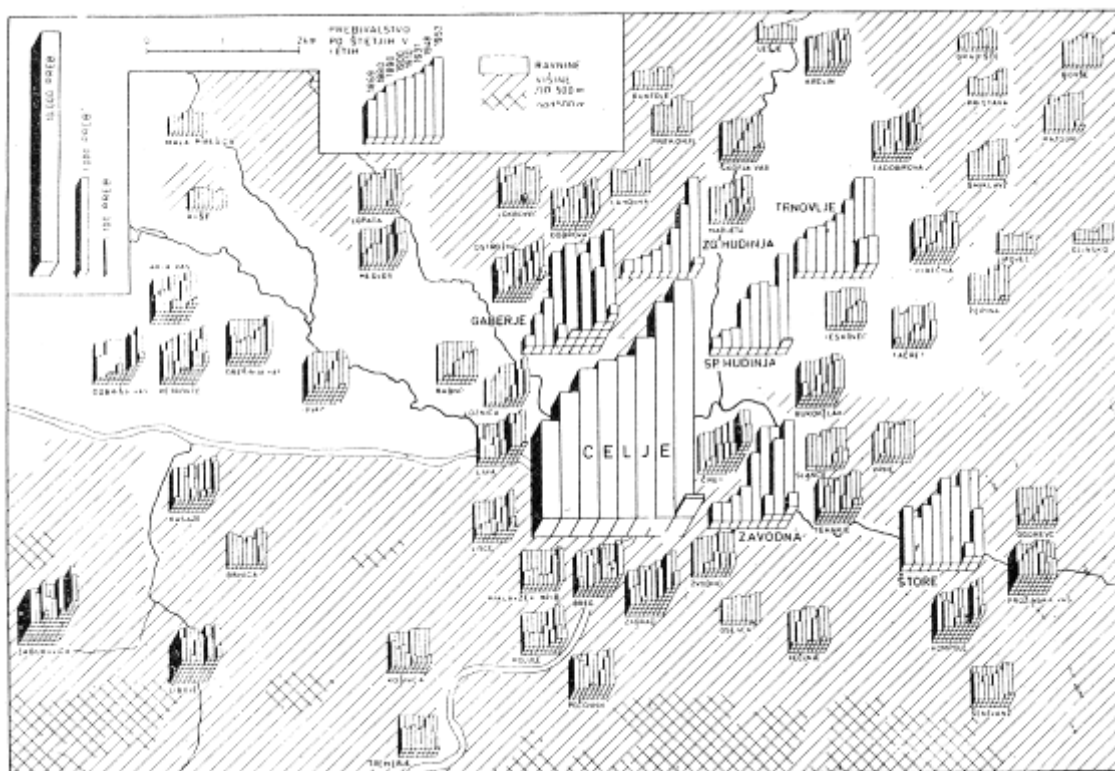
3.3.2. OBDOBJE MED LETOMA 1945 IN 1961

Po drugi svetovni vojni je število prebivalcev v naseljih, ki ležijo v okolici Celja, hitro naraščalo. Tako Anton Melik v svojem delu navaja, da se je »demografsko napredovanje mesta preneslo na najbližje okoliške kraje, prav posebno tjakaj kjer se je tudi dejansko naselila nova industrija, to je v Zavodni, v Gaberju in v Spodnji ter Zgornji Hudinji « (Melik, 1957).

Število prebivalcev na Zgornji Hudinji je tako med letoma 1880 in 1953 »naraslo za 693, 3 % (od 135 na 1070) « (Melik, 1957).

Rast števila prebivalcev v Celju in okolici med letoma 1869 in 1953 je na kartogramu v svoji knjigi Štajerska s Prekmurjem in Mežiško dolino prikazal slovenski geograf Anton Melik.

Slika 1: Celje. Kartogram o rasti naselij v Velikem Celju.

(Vir: Melik, A.: Štajerska s Prekmurjem in Mežiško dolino, Ljubljana, 1957)

Iz kartograma lahko vidimo kako je naraščalo število prebivalcev v naseljih okoli Celja med letoma 1869 in 1953. Iz grafa za Zgornjo Hudinjo lahko razberemo, da je v tem naselju leta 1910 živel okoli 400 prebivalcev, po letu 1930 pa je začelo hitreje naraščati. Podobno velja za vsa tudi za druga naselja, vendar je rast v Zgornji Hudinji celo večja kot v večini sosednjih naselij.

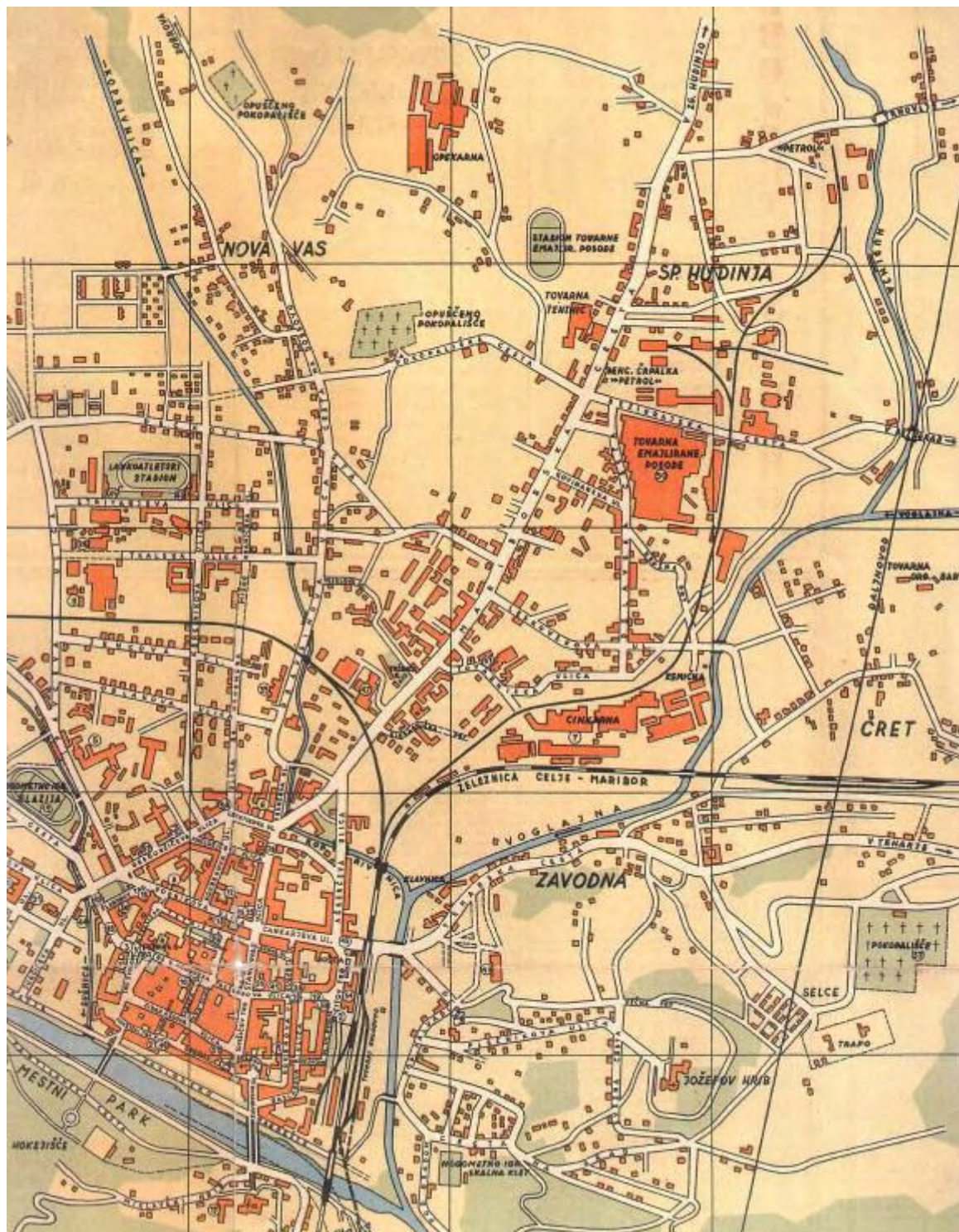
Zemljevid mesta Celje, ki ga je leta 1948 narisal geodet Anton Perčič kaže obseg mesta v tem času. Kot vidimo, se je Celje širilo proti severu in severovzhodu. Gaberje in Spodnja Hudinja sta že postajala del mesta, medtem ko Zgornje Hudinje

Urbanizacija Celja na območje Z gornje Hudinje

na tem zemljevidu ni, kar kaže na to, da je bila Zgornja Hudinja leta 1948 še samostojno podeželsko naselje sevemo od Celja.

Podobno lahko ugotovimo tudi na osnovi zemljevida mesta Celje iz leta 1954, ki ga je izdalo Olepševalno in turistično društvo v Celju. Tudi na tem zemljevidu je Zgornja Hudinja (pa tudi Spodnja Hudinja) še ločena od Celja.

Zemljevid 4: Mesto Celje leta 1954

Izdalo: Olepševalno in turistično društvo v Celju, hrani Osrednja knjižnica Celje

Zemljevid 5: Celje in okolica leta 1954

Izdalo: Olepševalno in turistično društvo v Celju, hrani Osrednja knjižnica Celje

Med letoma 1953 in 1961 pa je v rasti števila prebivalstva na Zgornji Hudinji prišlo do zastoja. Statistični podatki kažejo, da je število prebivalcev med tema letoma celo upadlo od 1085 na 1066. To nam potrjuje tudi naše terensko delo saj smo pri kartiranju starosti stavb našli le malo takšnih, ki bi bile zgrajene v tem obdobju. Pri tem pa je potrebno omeniti, da je leta 1959 bila zgrajena OŠ Frana Vrunča (danes OŠ Hudinja), kar je pomenilo nekakšno vzpodbudo za močno urbanizacijo, ki je sledila v naslednjem desetletju.

Fotografija 1: Osnovna šola Frana Vrunča (danes OŠ Hudinja) leta 1968

Avtor fotografije: Viktor Berk (fotografijo hrani fototeka Muzeja novejšje zgodovine Celje)

3.3.3 OBDOBJE MED LETOMA 1961 IN 1971

Leta 1960 je bil ustanovljen Zavod za napredek gospodarstva, ki je v 60-ih letih opravljal vodilno vlogo na področju urbanizma in projektiranja v Celju. V okviru tega zavoda je bil v začetku leta 1960 osvojen koncept »mesta v krakih« arhitektov Jelke in Francija Vehovarja (Gajšek, 2004).

Tako je leta 1966 skupščina občine Celje potrdila Urbanistični program vplivnega območja Celje, ki ga je izdelalo 34 projektantov. Bistvo tega projekta je bila zasnova mesta v obliki »krakov«, kar pomeni poselitev ob Ljubljanski cesti, Mariborski cesti, Kersnikovi ulici in Teharski cesti, med njimi pa naj bi ohranili zelene povišine (Celje - monografija, 1968).

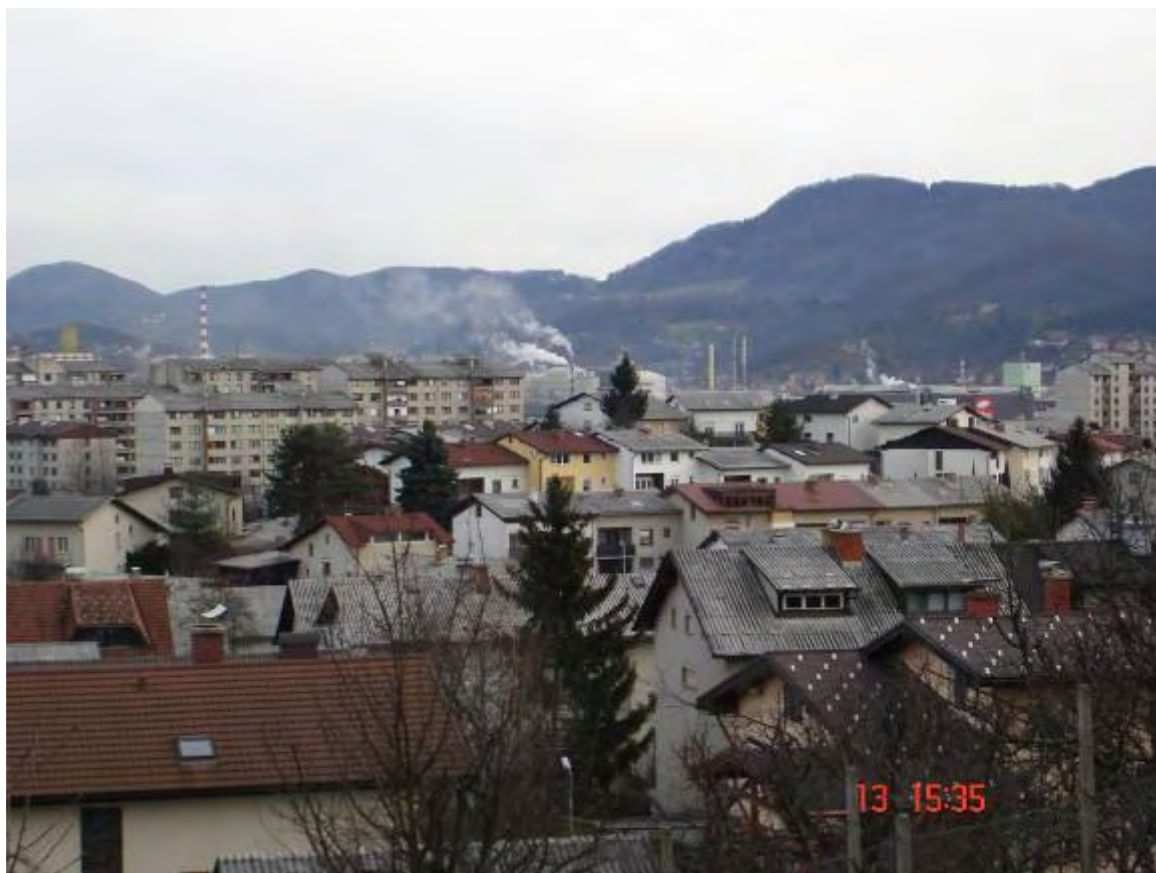
Skladno s tem konceptom je bil tako predviden tudi razvoj ob Mariborski cesti proti Vojniku, torej na območje Hudinje. Na osnovi zgodovinskih virov in našega terenskega dela smo ugotovili, da prva polovica desetletja še ni pomenila intenzivne gradnje objektov.

Šele leta 1966 se začne prava urbanizacija Hudinje. Tega leta se začne gradnja samskega doma za delavce Gradisa, ki je med domačini povzročila precej razburjenja. Tako so po poročanju Celjskega tednika ob gradnji tega doma »nekateri prebivalci začeli protestirati in so zahtevali ustavitev gradnje. Trdili so, da ta dom ne spada v okolje individualne stanovanjske gradnje. Negativno stališče do gradnje doma je zavzelo tudi vodstvo krajevne skupnosti « (Celjski tednik, leto 1966, št. 19).

Kljub tem nasprotovanjem so z gradnjo doma nadaljevali, saj je Svet za gradbene, urbanistične, komunalne in stanovanjske zadeve skupščine občine Celje zapisal: » Lokacija samskega doma je v centru bodoče stanovanjske soseske Hudinje in po programu izgradnje mesta Celje ne bo dolgo osamljen, saj je postopek za izdajo lokacijskih dovoljenj za tri stolpiče v tej soseski v teku « (Celjski tednik, leto 1966, št. 19).

V obdobju med letoma 1966 in 1970 je bilo izgrajenih več kot 80 individualnih stanovanjskih hiš na zahodnem delu Hudinje na gričku (Dobojska ulica). Prav tako je bilo v tem obdobju zgrajenih 5 stolpičev v neposredni bližini osnovne šole.

Fotografija 2: Hiše na Dobojski ulici, zgrajene konec 60-ih let

Avtorji fotografije: Rok Krajšek, Maša Lapomik, Vid Kovač

Fotografija 3: Stolpiči ob Ulici Frankolovskih žrtev

Avtor fotografije: Boštjan Štih

Leta 1968 in 1969 se je pričela tudi gradnja vrstnih hiš na nižinskem svetu severno in južno od Ulice Frankolovskih žrtev. Večina teh hiš je bila dograjenih v letih 1970, 1971 in 1972.

Fotografija 4: Vrstne hiše na Goručanovi ulici

Avtorji fotografije: Rok Krajšek, Maša Lapornik, Vid Kovač

3.3.4. OBDOBJE MED LETOMA 1971 IN 1981

Do leta 1975 so bile vrstne hiše zgrajene in vseljene. Zaradi hitrega povečanja števila prebivalcev je bil leta 1972 zgrajen vrtec. Leta 1977 so bile zgrajene še 4 stolpnice, ki s svojo višino dajejo poseben pečat Zgornji Hudinji. Do leta 1980 je bilo zgrajenih še približno 20 enodružinskih hiš, predvsem na območju ob Cesti v Lahovno.

Fotografija 5: Vrtec na Hudinji zgrajen leta 1972

Avtorji fotografije: Rok Krajšek, Maša Lapornik, Vid Kovač

Fotografija 6: Stolpnice zgrajene leta 1977

Avtorji fotografije: Rok Krajšek, Maša Lapornik, Vid Kovač

Hitri gradnji stanovanjskih objektov pa ni vedno sledila komunalna urejenost. Konec 70-ih let je bila »večina starega naselja severno od avtoceste še brez asfalta in kanalizacije, v novejšem delu južno od avtoceste pa so bili najbolj pereči naslednji problemi: neurejeno telefonsko omrežje, neurejena okolica okrog stanovanjskih blokov, številne neasfaltirane ulice in ceste in pomanjkljiva javna razsvetljava« (kronika MČ Hudinja, 1979).

Leta 1978 je »market Merx izvedel adaptacijo in povečal prodajne površine na 500 m²« (kronika MČ Hudinja, 1979).

Fotografija 7: Gradnja kanalizacije na Zgornji Hudinji konec 70-ih let

(avtor fotografije: Edi Masnec; fotografijo hrani fototeka Muzeja novejše zgodovine Celje)

3.3.5. OBDOBJE PO LETU 1981

Do leta 1980 je bilo območje Zgornje Hudinje že v veliki meri pozidano in zato v tem obdobju do pomembnejše gradnje ni več prihajalo. Zgrajenih je bilo sicer nekaj hiš južno od avtoceste, gradnja večjih stanovanjskih sosesk pa se je preselila na območje Spodnje Hudinje, kjer so v začetku osemdesetih let začeli graditi veliko naselje stolpnic ob Opekarniški, Podjavorškovi in Milčinskega ulici.

Na Zgornji Hudinji so se v tem obdobju zato bolj posvetili komunalni ureditvi naselja. Kot zanimivejšo gradnjo lahko omenimo izgradnjo prodajnega centra Hudinja (kasnejše Kovinotehne, današnjega Merkurja) ob Mariborski cesti.

Fotografija 8: Izgradnja prodajnega centra Hudinja

(avtor neznan, fotografijo hrani fototeka Muzeja novejšje zgodovine Celje)

Sredi osemdesetih let je imela Zgornja Hudinja že podobo, ki se ni bistveno spremenila vse do danes. To nam kaže tudi fotografija iz leta 1984, ki jo je posnel novinar Edi Masnec in prikazuje vrstne hiše iz 60-ih in 70-ih let ter trgovino ob Ulici Frankolovskih žrtev.

Fotografija 9: Zgornja Hudinja leta 1984

(avtor fotografije: Edi Masnec; fotografijo hrani fototeka Muzeja novejšje zgodovine Celje)

V zadnjem desetletju je bila na območju med Zgornjo in Spodnjo Hudinjo intenzivna gradnja trgovskih in športnih objektov, ki so v precejšnji meri spremenili izgled stanovanjske soseske. Stanovanjski objekti pa se v tem obdobju niso gradili in posledica tega je tudi vztrajno upadanje števila prebivalcev po letu 1981.

Na osnovi napisanega lahko rečemo, da je bila naša četrta hipoteza napačna. Predvidevali smo namreč, da je bila urbanizacija na območje Zgornje Hudinje zaključena šele po letu 1990. Podatki o številu prebivalcev, o starosti stavb ter tudi fotografski viri pa pričajo o tem, da je bilo urbanizacije konec že kmalu po letu 1980.

4. ZAKLJUČEK

Mesto Celje se je po drugi svetovni vojni hitro gospodarsko razvijalo in število prebivalcev v mestu je zato močno naraščalo. Ob prometnicah, ki so vodile v mesto, so nastajale številne stanovanjske soseske (Otok, Nova vas, Lava, Hudinja).

Urbanizacija Celja na območje Zgornje Hudinje je bila najintenzivnejša v obdobju med letoma 1965 in 1975. V teh letih je soseska dobila podobo, ki jo ima še danes. Zgrajene so bile številne stanovanjske hiše, bloki in stolpnice. Število prebivalcev se je med letoma 1961 in 1981 skoraj potrojilo. Za potrebe stanovalcev je bila izgrajena osnovna šola in vrtec, samopostrežna prodajalna, pošta in druge storitvene dejavnosti.

Okrog leta 1980 je Zgornja Hudinja že imela podobo, kakršno ima še danes. Po tem letu do gradnje večjih stanovanjskih objektov ni več prihajalo, le nekatere starejše hiše so zamenjale novogradnje. Število prebivalcev je zato po tem letu začelo počasi upadati.

Po osamosvojitvi Slovenije na območju med Zgornjo in Spodnjo Hudinjo spet pride do intenzivne gradnje. Za razliko od 70-ih let pa se sedaj ne gradijo stanovanjski objekti, ampak predvsem trgovski in športni centri.

Današnji pogled na območje Zgornje Hudinje nam kaže dve različni podobi. Območje nekdanje vasi Zgornja Hudinja severno od avtoceste Ljubljana – Maribor, ki se ni bistveno spremenilo. Tu prevladujejo starejše hiše, številna so gospodarska poslopja, ki kažejo na kmetijsko dejavnost. Območje južno od avtoceste pa daje videz tipičnega stanovanjskega območja s stolpnicami, bloki in vrstnimi hišami.

Kljub temu, da je bila urbanizacija na območje Zgornje Hudinje zelo intenzivna in da je od nje minilo šele dobrih trideset let, pa je dokumentov in virov za njeno proučevanje presenetljivo malo. Pred pričetkom dela smo pričakovali množico časopišnih člankov in fotografij iz tega obdobja, a se naša pričakovanja niso izpolnila. Očitno je bila v tistem obdobju tako intenzivna gradnja stanovanjskih sosesk v večjih mestih nekaj povsem običajnega.

Kako se je spreminjala zaposlitvena sestava na Zgomji Hudinji? Ali bo število prebivalcev še naprej upadalo in zakaj? Kako sami prebivalci dojemajo svojo sosesko (kaj jim je všeč in s čim niso zadovoljni)? Takšna vprašanja so se nam porajala ob zaključku našega dela. Prepričani smo, da lahko pomenijo dobro izhodišče za nadaljnje raziskovalno delo.

5. SEZNAM TABEL, GRAFIKONOV, SLIK, FOTOGRAFIJ IN ZEMLJEVIDOV

SEZNAM TABEL

Št.		Stran:
1	Število prebivalcev na območju Zgornje Hudinje med letoma 1937 in 2005	11

SEZNAM GRAFIKONOV

Št.		Stran:
1	Število prebivalcev na območju Zgornje Hudinje med letoma 1937 in 2005	12

SEZNAM SLIK

Št.		Stran:
1	Celje. Kartogram o rasti naselij v Velikem Celju	17

SEZNAM FOTOGRAFIJ

Št.		Stran:
1	Osnovna šola Frana Vrunča (danes OŠ Hudinja) leta 1968	20
2	Hiše na Dobojski ulici, zgrajene konec 60-ih let	21
3	Stolpiči ob Ulici Frankolovskih žrtev	22
4	Vrstne hiše na Goručanovi ulici	22
5	Vrtec na Hudinji zgrajen leta 1972	23
6	Stolpnice zgrajene leta 1977	24
7	Gradnja kanalizacije na Zgornji Hudinji konec 70-ih let	25
8	Izgradnja prodajnega centra Hudinja	26
9	Zgornja Hudinja leta 1984	27

SEZNAM ZEMLJEVIDOV

Št.		Stran:
1	Lega Zgornje Hudinje v Celju	8
2	Starost stavb na območju Zgornje Hudinje	13
3	Mesto Celje leta 1928	16
4	Mesto Celje leta 1954	18
5	Celje in okolica leta 1954	19

6. UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA

6.1. VIRI

1. Celjski tednik, letniki 1966-1976, domoznanski oddelek Osrednje knjižnice Celje.
2. Internet naslov: www.stat.si/popis2002/
3. Popis prebivalstva za leto 1981, SURS, Ljubljana, 1982.
4. Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v RS v letu 1991. Zavod RS za statistiko, Ljubljana, 1994.
5. Vir fotografij 1, 5,6 in 7 je fototeka Muzeja novejšje zgodovine Celje.

6.2. LITERATURA

1. Bračič V., Lah A., Vrišer I.: Sodobni svet, Maribor, 1983.
2. Celje - monografija, Založba obzorja Maribor, 1968.
3. Enciklopedija Slovenije, 2. knjiga, Ljubljana, 1988.
4. Gajšek M.: Oris urbanističnega razvoja Celja v letih 1945-200 (v publikaciji: Pogled v urbanistični razvoj Celja), Zgodovinski arhiv Celje, 2004.
5. Goropevšek B.: Pogled v urbanistični razvoj Celja, Zgodovinski arhiv Celje, 2004.
6. Goropevšek, B.: Stoletje v Celju 1900-2000, Celje, 2001.
7. Krajevni leksikon Dravske banovine, Ljubljana, 1937.
8. Krajevni leksikon Slovenije, Ljubljana 1976.
9. Kronika mestne četrti Hudinja (pripravlja ga. Marija Kaučič), od leta 1977 do 1995, Svet mestne četrti Hudinja.
10. Leksikon geografija, Tržič, 2001.
11. Melik, A.: Štajerska s Prekmurjem in Mežiško dolino, Ljubljana, 1957.
12. Orožen J.: Oris sodobne zgodovine Celja in okolice 1941-1979, Celje, 1980.
13. Slapnik, U.: Spremembe števila prebivalcev v naseljih na območju mestne občine Celje (raziskovalna naloga), Celje, 2004.
14. Utrip Hudinje, informativni list mestne četrti, št. 26, 28, 29, Celje 2005,2006.
15. Veliki splošni leksikon, DZS, Ljubljana, 1998.
16. Vrišer, I.: Urbana geografija, Ljubljana, 1984.

6.3. KARTOGRAFSKO GRADIVO

1. Internet naslov: www.najdi.si/zevljevidi
2. Mestni načrt Celja, merilo: 1:12500, Geodetski zavod Celje, 1987.
3. Mesto Celje leta 1928, merilo 1: 14 400, v: Goropevšek B.: Pogled v urbanistični razvoj Celja, Zgodovinski arhiv Celje, 2004.
4. TTN 1: 5000 (izsek: območje Zgornje Hudinje), GURS, enota Celje.
5. Zemljevid mesta Celje, Izdalo olupševalno in turistično društvo v Celju, 1954, merilo: 1:5000.
6. Zemljevid: Mesto Celje, Perčič Anton, geodet, 1948, merilo 1:1000.
7. Zbirka slovenskih mestnih kart, Ljubljana 2001.

ZAHVALA

Raziskovalne naloge ne bi mogli izdelati brez pomoči številnih ustanov in posameznikov, ki so nam prijazno priskočili na pomoč. Najprej bi se radi zahvalili sodelavcem domoznanskega oddelka Knjižnice Celje, še posebej gospodu Srečku Mačku, ki nam je pomagal pri uporabi mikrofilma za ogled številnih letnikov Celjskega tednika.

Naša zahvala gre tudi gospe Juhartovi iz geodetske uprave RS v Celju, ki nam je pomagala pridobiti TTN v merilu 1:5000, gospe Dragici Pokelšek iz Mestne četrti Hudinja, ki nam je posredovala Kroniko in številne druge pomembne podatke, sodelavcem Muzeja za novejšo zgodovino in še posebej gospe Mariji Počivavšek, ki nam je pomagala pri iskanju slikovnega gradiva.

Radi bi se zahvalili tudi gospe Marini Batinič iz Statističnega urada RS v Ljubljani, ki nam je večkrat prijazno posredovala potrebne statistične podatke.

Posebna zahvala gre tudi našim sošolcem in sošolkam ter krajanom Hudinje, ki so nam prijazno posredovali podatke o starosti njihovih hiš.

Nazadnje pa bi se radi zahvalili tudi Sandiju Šarmanu, ki nam je kot pravi mentor pomagal pri sestavljanju številnih kamenčkov v mozaik imenovan raziskovalna naloga.

Rok, Maša in Vid